

Herr Sport gräver inte

En kvantitativ innehållsanalys av sportmagasinet *Sportspegeln*

Jesper Åhlander
Kandidatuppsats
Journalistprogrammet, våren 2015

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Sammanfattning

Titel: *Herr Sport gräver inte – en kvantitativ innehållsanalys av sportmagasinet Sportspegeln*

Författare: Jesper Åhlander

Kurs: Journalistikgranskning, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG), Göteborgs universitet

Handledare: Marie Grusell

Syfte: Att kartlägga innehållet i Sportspegeln 2014, med fokus på innehåll med ett kritiskt förhållningssätt till sportvärlden.

Metod: Kvantitativ innehållsanalys

Material: Analysen baseras på ett totalurval under 2014 och omfattar 51 avsnitt av sportmagasinet Sportspegeln

Huvudresultat: Studien visar att fem procent av innehållet i Sportspegeln under 2014 är sådant som behandlar sportvärldens negativa inverkan på individen och/eller samhället. Den största delen av det totala innehållet i Sportspegeln 2014 handlar om herridrott och den absolut vanligast förekommande sporten är fotboll. Det är sällan innehållet fokuserar på något annat än det idrottsliga utövandet. Innehållet berör oftast idrottare verksamma på internationell nivå, med undantag för de högsta svenska ligorna i fotboll och ishockey. Innehållet har stark elitcentrering, främst på svenska sportstjärnor. Stora idrottshändelser tar mycket av utrymmet i Sportspegeln. En procent av innehållet handlar om handikappidrott.

Nyckelord: Sportspegeln, sportjournalistik, sportjournalister, grävande journalistik, nyhetsvärdering

Abstract

Title: *Mr Sports do not dig – a quantitative content analysis of the sports magazine Sportspegeln*

Author: Jesper Åhlander

Subject: Journalism Review, Dept of Journalism, Media and Communication (JMG), University of Gothenburg, Sweden

Supervisor: Marie Grusell

Purpose: To identify the contents of Sportspegeln in 2014, focusing on content with a critical approach to the world of sports.

Method: Quantitative content analysis

Procedure: The analysis is based on a total sample in 2014 and covers 51 episodes of the Swedish TV sports magazine Sportspegeln

Main results: The study shows that five percent of the content of Sportspegeln in 2014 deals with the negative impact of sports on the individual and/or the society. The largest part of the total content in Sportspegeln 2014 is about men's sports and the by far most common sport is football. Content focusing on other things, than such as deals with the sporting exercise, is relatively rare. The content is usually about athletes operating at an international level, with the exception of the highest Swedish league of football and ice hockey. The contents have strong elite centering, mainly on Swedish sports stars. Major sporting events takes a lot of space in Sportspegeln. One percent of the content is about sport for the disabled.

Keywords: Sportspegeln, sports journalism, sports journalists, investigative journalism, news values

Innehåll

Del 1 Introduktion	Sport och journalistik	I
	Sportsverige	2
	Syfte	2
Del 2 Teori	Vad blir en nyhet?	4
	Journalistiska ideal	5
	Grävande journalistik	7
	Sportsverige i spalterna	7
	Sportvärlden i spalterna	9
Del 3 Metod	Val av metod	10
	Urval	11
	Begreppsdefinition	11
	Variabler	12
	Metoddiskussion	12
Del 4 Resultat	Sportåret 2014	14
	Sportspegeln 2014	15
	Det kritiska innehållet	20
Del 5 Slutsats	Vad blir en nyhet i Sportspegeln?	22
	En kritisk slutdiskussion	23
	Fortsatt forskning	24
	Referenser	25
Appendix	<i>Kodschema</i>	26
	<i>Wallins sporter</i>	27
	<i>Wallins ämnen</i>	28

Del 1 Introduktion

I det första kapitlet presenteras studien och den samhällsproblematik som sportjournalistikens akilleshäla medför. En översiktlig bild av idrottslandet Sverige ges och studiens syfte konkretiseras.

Sport och journalistik

För den som vet med sig att man inte har helt rent mjöl i påsen, är troligtvis Jan Josefsson det absolut mest önskade spontanbesöket man kan tänka sig. Janne, som han brukar kallas, anses vara en av de mest framstående grävande journalisterna i Sverige. Att Janne Josefsson tycker sportjournalister är för snälla, vilket han uttryckligen har sagt, kommer därför kanske inte som en blyxt från ovan.¹ Men när kritiken till och med kommer från sportjournalisterna själva, som här från Marcus Leifby, känns det som om något är galet:

”Sport är pengar, där det finns pengar finns det alltid skit att gräva fram och jag tror, på riktigt, att vi inte riktigt kan föreställa oss hur mycket (...) nöj er inte med att bara rapportera att ”matchen slutade två... två””²

Kritiken är blandad, men oftast handlar den om att sportjournalister anses ha ett bristande kritiskt förhållningssätt till sportvärlden, och botten i de journalistiska idealen och journalistikens granskande uppgift. En del menar att sportjournalisterna inte fullföljer sitt uppdrag, exempelvis den grävande journalisten Nils Hanson, som här efter Uppdrag gransknings reportage om doping i längdskidvärlden, menar att andra tvingas göra det sportjournalisterna inte gör:

”Vi har bara gjort det som många andra borde gjort för länge sedan. Inte minst sportjournalisterna”³

De två Guldspadar som sedan starten 1991 tilldelats grävjobb inom sportvärlden var år 2000 till Fredrik Laurin och Leif Holmqvist och år 2005 till Annica Jönsson, Robert Owen och Bosse Vikingson. De senare fick priset för sitt gräv om svindelförsöken kring en ny fotbollsarena i Växjö. Laurin och Holmqvist fick priset för sitt avslöjande om mutorna i den svenska kampanjen inför OS i Stockholm 2004. Ingen av pristagarna var eller är sportjournalister. Noteras bör att det inte var hockeymålvakten Leif ”Honken” Holmqvist som sadlat om efter karriären, vilket man kanske kunde misstänkt, Guldspaden gick till frilansjournalisten Leif Holmqvist och ingen annan.

Journalisternas granskning av samhället brukar omnämnas som en av journalistikens allra viktigaste funktioner. Den granskande funktionen brukar anses så pass viktig att den ofta ses som en grundpelare i demokratin. Med

¹ Thomsen 2013

² Leifby 2013

³ Ibid

detta förhållningssätt till journalistiken och det granskande idealet borde inte sportjournalistik skilja sig nämnvärt från annan journalistik. Sportjournalisterna och sportjournalistiken borde ha samma ambition om att granska sitt bevakningsområde, precis som andra journalister granskar sina. Men kritikerna menar att så inte är fallet.

Det finns många som har en åsikt i denna fråga, men ingen som verkligen undersökt hur mycket granskande sportjournalistik det *faktiskt* förekommer. Denna uppsats ämnar undersöka om den kritik som riktas mot sportjournalistiken verkligen är befogad. Är det så att sportjournalisterna är avsevärt mycket sämre på granskning än andra journalister? Tiden finns inte till att undersöka *all* sportjournalistik, därför har i denna uppsats valts att göra en fallstudie på Sveriges största sportmagasin – Sportspegeln.⁴

Sportsverige i siffror⁵

Sverige är ett fysiskt aktivt land. Alla håller på med något, vissa mer än andra. Så känns det i varje fall. Faktum är att ungefär 40 procent av oss utövar en måttligt ansträngande motion/idrott minst tre gånger per vecka på fritiden och ännu fler ägnar sig åt mycket ansträngande motion/idrott minst en gång per vecka. En tredjedel av oss är medlemmar i en idrottsförening.

Män och kvinnor motionerar/idrottar lika mycket, men det är ungefär dubbelt så många män som är med i tävlingar. När vi motionerar och idrottar är det promenader, löpning och styrketräning som är det absolut vanligaste. När vi tävlar är det två idrotter som sticker ut. Inte helt förvånande är det även där löpning som toppar listan. Förvånande är däremot nästa idrott i listan. Näst flest människor är det som tävlar i golf. Detta trots att golf inte ens finns representerad bland de tio populäraste aktiviteterna när man inte tävlar.

Mest pengar per år av det vi lägger på motion och idrott går till medlems- och träningsavgifter, ungefär 1500 kronor. Nästan lika mycket lägger vi på resor med inriktning på träning. I samtliga kategorier har män större utgifter, förutom vad gäller medlems- och träningsavgifter. Störst skillnad är det i konsumtion av idrottsmedier och spel.

Det är fler män än kvinnor som följer sport via olika medier. Det är även fler män som idrottar på elitnivå. Mest framgångsrika i förhållande till tillgängliga medaljer är de svenska landslagstrupperna i dans, frisbee och issegling.

Absolut mest pengar kostar fotbollslandslagen, medan frisbee-, dart- och isseglingslandslagen kostar minst. Mest ekonomiskt stöd får skidor och handikappidrott, minst får gång och rugby.

Syfte

Kritiken som riktas mot sportjournalistiken och sportjournalisterna brukar oftast bestå i att det dels förekommer för lite granskning i sportvärlden och dels i att den granskning som förekommer för det mesta inte utförs av sportjournalister utan av andra journalister, vars huvudområde inte är sport. Utgångspunkten är de journalistiska idealen och den betydelse den eventuella avsaknaden av innehåll som belyser sportvärldens negativa inverkan på samhället inom svensk sportjournalistik kan ha. Med anledning av den kritik som förekommer mot sportjournalistiken är studiens syfte att studera

⁴ svt.se

⁵ RF 2013

sportmagasinet Sportspegelns innehåll för att i första hand avgöra *andelen innehåll som behandlar sportvärldens negativa inverkan på samhället*. Det är dock inte denna studies uppgift att avgöra huruvida det verkligen är sportjournalisternas uppgift att granska sportvärlden eller ej.

Med grund i ovan är studiens kärnfråga alltså;
Hur stor del av innehållet i Sportspegeln under 2014 är sådant som behandlar sportvärldens negativa inverkan på individen och/eller samhället?

Och i de fall innehållet behandlar sportvärldens negativa inverkan på individen och/eller samhället;
Vad kritiseras och hur är kritiken utformad?

I övrigt ämnar studien även kartlägga;
Vilka sporter är representerade i Sportspegeln under 2014 och hur ser fördelningen ut?
Hur ser könsfördelningen ut i Sportspegelns innehåll under 2014?
Hur ser den nationella/internationella fördelningen ut av Sportspegelns innehåll under 2014?

Del 2 Teori

I det andra kapitlet redovisas den teoretiska utgångspunkt och tidigare forskning som ligger till grund för denna studie. Teori kring vad som brukar bli en nyhet – för att förstå varför Sportspegeln innehåller vad den gör. Hur de journalistiska idealen brukar beskrivas och vad grävande journalistik har för funktion – för att se hur Sportspegelns innehåll överensstämmer med detta. Vilken forskning som gjorts hittills på området – för att ha något att jämföra med.

Vad blir en nyhet?

Vilka egenskaper en händelse ska ha för att bli en nyhet har genom åren diskuterats flitigt. Den som brukar omnämnas som den förste att komma med en definition på den perfekta nyheten är Walter Lippman. Han menade att en nyhet framförallt ska väcka känslor hos mottagaren och ge möjlighet till identifikation.⁶ Lippman var möjligen den förste att ge recept på den perfekta nyheten, men han var definitivt inte den siste. Någon som efter egen och andras forskning sammanfattat vilka egenskaper en händelse bör ha för att bli en nyhet är Håkan Hvitfeldt.⁷ Han sammanfattar dem såhär:

Händelsen...

1. Berör politik, ekonomi, brott eller olyckor
2. Har kort avstånd kulturellt eller geografiskt till publiken
3. Är sensationell eller överraskande
4. Handlar om kändisar
5. Är enkel att förklara
6. Är viktig och relevant
7. Rör enskilda personer
8. Överensstämmer på olika sätt med journalistens och publikens värderingar

Det är inte särskilt ofta som händelser har samtliga av dessa egenskaper, men ju fler av dem som finns representerade – desto mer troligt är det att den anses vara en händelse väl värd att rapportera om och på så vis blir en nyhet.⁸

Bara för att en händelse är att betrakta som en nyhet är det inte alls säkert att den hamnar i tidningen. Vad som hamnar i tidningen, eller för den delen i vilket annat medie som helst, beror på en mängd olika omkringliggande faktorer. Utöver nyhetsvärderingsprinciperna, vilka är de som presenterades ovan, brukar man prata om sju ytterligare faktorer som är med och påverkar vad

⁶ Hvitfeldt 1989

⁷ Ibid:64

⁸ Ibid:65

medierna väljer att publicera. Dessa är samhällssystemet, mediets marknadssituation, källorna, ägarnas inflytande, den redaktionella organisationen, de enskilda journalisterna samt den redaktionella bearbetningen.⁹

Sportnyheter

Ulf Wallin tar upp flera olika faktorer som specifikt påverkar vad som blir en nyhet inom sportens värld.¹⁰ Nedan presenteras de, för denna studien, troligtvis mest relevanta.

Yrkesrollen – Sportjournalisternas inställning till sin yrkesroll påverkar innehållet. När sportskribenterna tidigare nästan uteslutande var aktivt deltagande på olika sätt inom sportens värld var det troligt att de såg sig själva ha mer av en PR-funktion än en journalistisk funktion. Wallin menar dock att det de senaste decennierna skett en utveckling på sportredaktionerna. Fler och fler reportrar är numera utbildade journalister och man talar om en professionalisering av journalistyrket; det vill säga att reportrarna ska vara oberoende och inte ha några problem med att granska och kritisera sitt bevakningsområde.

Publiken – Wallin menar att sportredaktionerna utmärker sig, mer än andra redaktioner, med att publicera det man tror lockar mest publik. Det sportredaktionerna tror lockar flest läsare, lyssnare eller tittare menar Wallin dessutom är direkt likställt med vilka sporthändelser som lockar mest fysisk publik. Av denna anledning leder sportjournalistiken till hög grad av elitcentrering.

Geografi – Ett kort geografiskt avstånd påverkar sportredaktionernas urval, menar Wallin. Publiken har störst intresse för lokala och nationella sporthändelser. Många har ett eget favoritlag och finns det duktiga idrottare från orten på andra platser i landet, har man mer intresse för de händelser där dessa medverkar. På liknande sätt fungerar det om svenska idrottare är framgångsrika internationellt, om än inte i lika stor utsträckning.

Personorientering – Nyheter med personer i fokus får mer uppmärksamhet än nyheter där det inte är enskilda personer i fokus.

Journalistiska ideal

Frågar man Sveriges journalister anser de själva att deras viktigaste uppgift är att granska samhällets makthavare. Enigheten kring vikten av denna funktion har dessutom ökat sedan slutet av 1980-talet.¹¹

I den svenska pressutredningen 1994 skriver man följande:

”Massmedierna fullgör tre uppgifter som är särskilt angelägna för den fria åsiktsbildningen, nämligen uppgiften att förse medborgarna med sådan information att de fritt och självständigt kan ta ställning i samhällsfrågor, uppgiften att granska de inflytelserika i samhället och uppgiften att låta olika åsikter och kulturyttringar komma till tals.”¹²

⁹ Wallin 1998:34

¹⁰ Ibid:38ff

¹¹ Wiik 2010:85

¹² SOU 1995:37:56

Lars Nord och Jesper Strömbäck beskriver dessa uppgifter som informations-, gransknings- och forumuppgiften. Trots att de från början formulerades för att vara vägledande för presspolitik brukar de ofta benämnas som mediernas demokratiska uppgifter. En oberoende journalistik som informerar granskar och ger utrymme för en kritisk debatt återfinns enbart i demokratier, menar Nord och Strömbäck.¹³

För att journalistiken ska kunna informera och granska på ett sätt som gör det möjligt för människor att fritt och självständigt kunna ta ställning i samhällsfrågor, krävs det att journalistiken strävar efter att ge så allsidiga och sanningsenliga bilder av verkligheten som möjligt. Annars, menar Nord och Strömbäck, att informationen riskerar övergå i desinformation.

I de svenska spelreglerna för press, radio och tv resonerar man kring nyhetsförmedling skriver bland annat:

"Massmediernas roll i samhället och förtroendet för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling. (...) Medierna ska ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentar."¹⁴

Utifrån dessa resonemang presenterar Nord och Strömbäck sju krav som man menar kan anses vara rimliga att ställa på ett medieinnehåll som kallas journalistiskt.¹⁵ Dessa är:

Att...

1. Tillämpa principen om två av varandra oberoende källor och låta olika sidor komma till tals
2. I huvudsak vara beskrivande
3. I den mån tolkningar förekommer tydligt skilja mellan fakta å ena sidan och tolkningar och spekulationer å den andra
4. Tydligt skilja mellan bekräftade och obekräftade uppgifter
5. Vara tydlig med vilka källor som använts
6. Inte dramatisera på ett sätt som suddar ut gränsen mellan fakta och fiktion
7. Inte anspela på allmänt hållna stereotyper och fördomar på ett sätt som bidrar till att de sprids och förstärks

Om man producerar journalistik som lever upp till bland annat dessa krav, menar Nord och Strömbäck, bidrar medierna till en fungerande åsiktsbildning och en fungerande demokrati. Man menar samtidigt att detta är idealet, men att frågan om hur detta ideal ska uppnås beror på vilken typ av demokrati man vill åstadkomma. Därefter redogör Nord och Strömbäck för tre olika demokratimodeller, vilka inte kommer presenteras här.¹⁶

¹³ Nord & Strömbäck 2012:17

¹⁴ Spelregler for Press TV Radio 2001:7

¹⁵ Nord & Strömbäck 2012:18

¹⁶ Ibid:19

Grävande journalistik

”Alla kan gräva, om bara viljan finns.” Det skriver Nils Hanson i sin bok om grävande journalistik. Vidare skriver han att ”det är inställningen till det journalistiska uppdraget som avgör, inte tiden och resurserna.”¹⁷ Hanson menar att behovet av grävande journalistik aldrig har varit så stort som idag. Det borde vara en självklarhet för alla nyhetsredaktioner att ägna en del av sin tid åt grävande journalistik. Hanson menar att det är endast så man kan ge sin publik den information de behöver om maktmissbruk och andra missförhållanden och att det är det som krävs för att kunna leva upp till sin nyckelroll i demokratin.¹⁸

Hanson presenterar sex kriterier som bör vara uppfyllda för att man ska kunna kalla det grävande journalistik.¹⁹ Dessa är:

Att...

1. Man ska ha en kritisk infallsvinkel. Fokus ska ligga på det som inte fungerar och som kan beskrivas som ett missförhållande.
2. Det ska behandla ett viktigt ämne. Enbart en samhällsfråga av stor betydelse för allmänheten kan motivera den ansträngning ett gräv innebär.
3. Det ska vara gjort på eget initiativ. Grävande journalistik är inte att återge vad andra har grävt fram.
4. Man ska göra egen research.
5. Man ska ha gjort en egen analys.
6. Det ska vara exklusivt. Publiken ska presenteras nya uppgifter som annars inte hade kommit fram.

Hanson sammanfattar sina egna kriterier i följande definition, grävande journalistik är ”en granskning på eget initiativ för att publicera uppgifter av stort allmänintresse som annars inte skulle komma fram” samt i en del fall sådant ”som någon försöker dölja”.²⁰

Grävandet är till för allmänheten, menar Hanson. Grävandet är en förutsättning för att journalisterna ska kunna leva upp till allmänhetens krav på att få veta vad som händer bakom samhällets kulisser. Han menar att det krävs kunskap för att kunna genomföra en effektiv granskning av makten, och att denna kunskap nås genom grävande. Om inte journalisterna granskar makten, vem gör det då, sammanfattar Hanson.²¹

Sportsverige i spalterna

Ulf Wallin studerade sportinnehållet i svenska dagstidningar under ett helt århundrade, från 1895 till 1995. Dagstidningar är inte direkt jämförbara med tv, men då Wallins studie baseras på så pass stor mängd material bör hans resultat kunna relateras även till denna studie. Wallin undersökte en mängd olika variabler varav flera inte är direkt aktuella för denna studie, men fyra av dem är det i högsta grad.

Sporter

Sedan 1915 är det fotboll som dominerat i svenska dagstidningars sportinnehåll. 1995 handlade 27 procent av det totala innehållet om fotboll. Det ska dock

¹⁷ Hanson 2009:11

¹⁸ Ibid:7

¹⁹ Ibid:13

²⁰ Ibid:16

²¹ Ibid:17

nämnas att mängden fotboll 1995 var den minsta sedan 1945. Fotbollens toppnotering var, förutom 1915 då 53 procent handlade om fotboll, 1965 då fotbollen upptog 40 procent av innehållet.²²

Sedan 1965 har den starka tvåan varit ishockey på omkring tolv procent. 1995 ökade dock den siffran till 22 procent. På tredje och fjärde plats återfinns friidrott och tennis, förutom 1975 då tennis upptog lika stor del som ishockey – med anledning av Björn Borgs framgångar. Andelen friidrott har under hela Wallins studie minskat sedan toppnoteringen på 15 procent 1925. 1985 var siffran nere på låga två procent, men 1995 hade den för första gången sedan 1925 ökat, till sju procent.²³

Tabellen över samtliga förekommande sporter i Wallins studie finns i Appendixet på sidan 27. Där framgår även den exakta mängden innehåll respektive sport utgjorde.

Ämnen.

Wallins hårda kategorisering av ämnen och aningen småkrångliga indelning gör att hans ämnesfördelning inte är direkt användbar i denna studie. Vad som dock är relevant och som Wallin kunde visa på var att sportinnehållet dominerades av innehåll som på något vis handlar om tävlingar. Det kunde vara allt från innehåll inför tävlingar, resultat från tävlingar och sådant som händer efter tävlingar.²⁴

Tabellen över samtliga varianter på förekommande innehåll i Wallins studie återfinns även den i Appendixet, denna gång på sidan 28.

Kön.

Wallin delar in innehållet i elit-, bredd- och ungdomsidrott. Med denna fördelning uppgår den genomsnittliga andelen män på elitnivå till 73 procent. Lägst andel män var det 1915 och 1925 då det var 68 procent, högst andel var det 1965 på 79 procent. Andelen breddidrott, det vill säga amatöridrott, har stadigt minskat. 1995 var därför andelen elitidrott hela 89 procent.²⁵

Wallin har även tittat på andelen män och kvinnor i tidningarnas sportbilder och sportillustrationer. Andelen män i dessa har sedan 1925 minskat från 96 procent till 79 procent.²⁶

Även om kvinnorna fått något mer plats i framförallt bilderna de senaste årtiondena kan man sammanfattningsvis konstatera att sportinnehållet i dagstidningarna, under de 100 år Wallin studerat, kraftigt dominerats av män.

Handikappidrott.

Under samtliga av de år som Wallin studerade sportinnehållet förekom inte handikappidrott vid något år med mer än en promille.

²² Wallin 1998:68

²³ Ibid:68

²⁴ Ibid:79

²⁵ Ibid:87

²⁶ Ibid:92

Sportvärlden i spalterna

The International Sports Press Survey (ISPS) är en återkommande studie, senast från 2011, som bygger på 18 340 artiklar om sport från 81 tidningar i över 22 olika länder. ISPS innehåller långt ifrån så många variabler som Wallin hade i sin studie, men en del av dem är de samma.²⁷

Resultaten av ISPS från 2011 visar bland annat att hela 46 procent av innehållet handlar om fotboll. På andra plats finns cykel på tio procent och på tredje och fjärde handboll och tennis med åtta procent vardera. Först på femte plats återfinns ishockey och friidrott är på sjunde plats.²⁸

Hela 78 procent av artiklarna handlar om utövarna, tränarna, lagen och framförallt om ren resultatrapportering. Den idrottsliga prestationen är alltså i fokus. Åtta procent handlar om olika aspekter på ekonomi, etik, doping, sociala frågor, könsfrågor och miljö i ett sportperspektiv. 85 procent av allt innehåll handlar om män.²⁹

²⁷ Horky & Nieland 2011

²⁸ Ibid

²⁹ Ibid

Del 3 Metod

I detta kapitel presenteras studiens metod och urval. Därefter definieras vissa begrepp för att sedan kunna presentera metodens variabler. Till sist förs en diskussion om studien och dess metod.

Val av metod

Varje gång vi ser på tv, läser en bok eller lyssnar på ett samtal analyserar vi, om än omedvetet, det innehåll vi tar del av. Bortsett från den teoretiska förankringen och det systematiska genomförandet, skiljer sig inte en vetenskaplig innehållsanalys nämnvärt från den innehållsanalys som vi alla dagligen gör av text, bild och tal.³⁰

Som metod i denna studie har en *kvantitativ* innehållsanalys valts. Med hjälp av en kvantitativ innehållsanalys kan man skapa sig en bild av innehållet i ett större material. Ett strikt strukturerat och systematiskt genomförande är det som utmärker en kvantitativ innehållsanalys. Det strikta genomförandet borgar för ett statistiskt generaliserbart resultat och gör det möjligt för jämförelser och fortsatt forskning.³¹

I samband med kvantitativa innehållsanalyser brukar fyra begrepp vara vanligt förekommande; objektivitet, systematik, kvantitet och manifest. *Objektivitet* handlar om att innehållsanalysen ska vara självständig och inte kunna påverkas av den forskare som utför den. Med ett tydligt urval och genomförande ska en annan forskare kunna erhålla samma resultat vid genomförandet av samma innehållsanalys. *Systematik* innebär att innehållsanalysens genomförande ska vara tydligt definierat och är en förutsättning för objektivitet. Med *kvantitet* menas att de i analysen studerade variablerna ska vara statistiskt kvantifierbara. *Manifest innehåll* handlar om att analysen enbart ska omfatta sådant innehåll som verkligen går att analysera – tolkningsutrymmet ska alltså vara så litet som möjligt.³²

Då den huvudsakliga forskningsfrågan i denna studie handlar om att fastställa en innehållslig andel, lämpar sig den kvantitativa studien väl. En alternativ metod hade varit *kvalitativ* innehållsanalys. Denna metod hade kanske varit bättre lämpad för att svara på de övriga två forskningsfrågorna – *vad* och *hur*, men med tanke på det omfattande materialet hade den tagit orimligt lång tid att genomföra. Då hade dessutom ett snävare urval behövt göras, vilket inte var aktuellt då ett totalurval var det mest önskvärda för att kunna uttala sig om innehållet med så stor säkerhet som möjligt. I resultatdelen presenteras dock tre kvalitativa exempel på kritiskt innehåll i Sportspegeln 2014, vilket kan anses som en begränsad kvalitativ innehållsanalys.

³⁰ Nilsson 2010:119

³¹ Ibid:119

³² Ibid:122

Urval

Som analysobjekt har Sveriges Televisions (SVT) sportmagasin *Sportspegeln* valts. Sportspegeln titulerar sig som "Sveriges i särklass största sportmagasin" och är "Sveriges enda nyhetsprogram för sport-tv som har plats för längre reportage".³³ Public service, vilket SVT och Sportspegeln är en del av, har som del i sitt uppdrag att "granska och debattera det som händer i Sverige och omvärlden".³⁴ Sporthändelser följs av flest människor via tv.³⁵

Sportspegeln sänds söndagar klockan 19 i SVT 2 och varje avsnitt är ungefär 30 minuter långt. Sportspegeln har sänts varje söndag sedan 1961. Under förra året (2014) hade Sportspegeln ett snitt på 627 000 tittare per avsnitt.³⁶

Sportspegeln är SVT:s enda sportmagasin med blandat sportinnehåll, bortsett från Sportnytt. Sportnytt är Sportspegelns mindre syskon och sänds knappt 15 minuter varje dag. Till skillnad från Sportspegeln är Sportnytt i princip enbart resultatrapporterande – här ryms inte diskussioner eller längre reportage. Vill man jämföra med övriga nyhetsprogram, är den bästa jämförelsen Rapport och Aktuellt, där Rapport kan anses vara Sportnytt's motsvarighet och Aktuellt kan anses vara Sportspegelns. Förutom Sportspegeln och Sportnytt sänds i SVT även andra sportprogram med diverse specialinriktningar.

Ett totalurval har gjorts på samtliga 52 ordinarie avsnitt av Sportspegeln under 2014. Med detta urval representeras alla idrottsliga säsonger under ett helt år. Alternativt kunde man genomfört någon form av stickprov. Exempelvis ett bestämt antal avsnitt under ett antal år. På detta sätt hade man kunnat uttala sig över en längre tidsperiod, något som denna studie inte kan med valt urval. Denna studies ambition är att kunna ge en så representativ och aktuell bild av innehållet i Sportspegeln som möjligt, då är ett totalurval under ett helt år det mest lämpliga. Tack vare totalurvalet kan denna studie med hög säkerhet uttala sig om innehållet i Sportspegeln 2014. Även om resultatet inte med samma säkerhet kan generaliseras till Sportspegeln generellt, ligger det ändå nära till hands att tro att studiens resultat till stor del ändå är representativt för Sportspegeln generellt sett.

Årets sista avsnitt, nummer 52, fanns inte tillgängligt vid studiens genomförande. Detta avsnitt ingår således inte i studien.

Begreppsdefinition

Det fortsatta innehållet i denna uppsats kräver en definition av en del av de begrepp som använts som variabler i studien.

Resultatrapportering – Sådant innehåll vars främsta syfte är att rapportera tävlingsresultat. Resultatrapportering omfattar resultat upplästa av programledaren under sändning och inspelade resultat/kommentarer upplästa av en reporter, så kallade referat. Även sådant innehåll som är i direkt samband med resultatrapportering grupperas in i denna kategori, till exempel kommentarer från en expertkommentator efter en match eller kommentarer från en sportutövare efter dennes prestation.

³³ svt.se/expressen.se

³⁴ svt.se

³⁵ Horkey & Nieland 2011

³⁶ mms.se

Inslag – Sådant innehåll som inte har som främsta syfte att rapportera tävlingsresultat. Vanligt förekommande är innehåll inför ett sportarrangemang eller innehåll om en specifik person eller ett lag. I ”inslag” inkluderas även reportage.

Nationella/internationella tävlingar – Nationella är sådana tävlingar där det enbart deltar tävlande för Sverige. Internationella tävlingar är sådana där det inte enbart förekommer tävlande för Sverige, eller där det inte alls förekommer tävlande för Sverige. Hur innehållet kategoriseras beror på var innehållets huvudaktör huvudsakligen har sitt tävlingsutövande. Huruvida innehållet är nationellt/internationellt är alltså helt oberoende av var innehållet eller tävlingen utspelar sig. Inslag som inte handlar om själva tävlingsutövandet följer motsvarande kriterier.

Kritiskt – Kritiskt innehåll är sådant innehåll som behandlar sportvärldens negativa inverkan på samhället.

Variabler

Nedan presenteras studiens variabler. För vissa variablers förtydligande, se begreppsdefinition under föregående rubrik.

V1 Avsnitt – Här anges vilken vecka avsnittet sändes, 1-51.

V2 Typ – Här anges om innehållet är av typen resultatrapportering eller inslag.

V3 Kön – Här anges vilket kön som är huvudaktör i innehållet. Om innehållet inte handlar om ett specifikt kön, utan berör både män och kvinnor, anges även detta här.

V4 Geografi – Här anges om innehållet är nationellt eller internationellt.

V5 Kritiskt – Här anges om innehållet är sådant innehåll som behandlar sportvärldens negativa inverkan på samhället eller ej.

V6 Sport/innehåll – Här definieras vilken sport innehållet huvudsakligen handlar om. Handlar innehållet inte om en specifik sport, anges här vad innehållet istället handlar om.

V7 Längd – Här anges innehållets längd i sekunder.

Metoddiskussion

Denna studie har genomförts av endast en forskare. Detta gör att risken för olika sorters tolkningar av innehållet bör vara mycket liten. För att säkerställa studiens reliabilitet har ett reliabilitetstest genomförts. Efter att samma forskare ytterligare en gång kodat en mindre del av innehållet, det vill säga efter kontrollerad intrakodarreliabilitet, erhöles samma resultat som vid ordinarie kodningstillfälle. Detta är ett tecken på hög reliabilitet.³⁷

Något som kan framstå som problematiskt är var gränsen går mellan sådant som behandlar sportvärldens negativa inverkan på samhället och sådant som inte gör det. Hade analysen gjorts av fler än en forskare, skulle man kunna tänka sig att man fått olika tolkningar på var denna gräns går. Så är inte fallet i denna studie. Under hela analysarbetet har allt innehåll bedömts på samma

³⁷ Esaiasson 2012:207f

grunder. Vidare har samtliga variabler varit ömsesidigt uteslutande. För att tydliggöra var gränsen går mellan sådant som behandlar sportvärldens negativa inverkan på samhället och sådant som inte gör det, följer två exempel;

Exempel på innehåll som kvalar in som kritiskt:

Ett inlägg om problem med byggnationerna av nya idrottsarenor inför fotbolls-VM. Till att börja med ifrågasätts arrangörerna om ifall man verkligen kommer hinna bygga klart till invigningen, men senare överförs fokus till hur byggnationerna påverkar lokalbefolkningen som tvingas lämna sina hem. Inslaget kategoriseras som kritiskt, trots att det till en början berör själva idrottsutövandet, eftersom det i huvudsak berör sådant som behandlar sportvärldens negativa inverkan på individen och samhället.

Exempel på innehåll som inte kvalar in som kritiskt:

Reportage från Sotji i Ryssland om de sista förberedelserna inför vinter-OS. Fokus ligger på byggnationerna och om de kommer bli klara i tid. I förbifarten omnämns hur förberedelserna påverkar lokalbefolkningen. Reportaget kategoriseras inte som kritiskt då det inte har som primärt syfte att ta upp sådant som behandlar sportvärldens negativa inverkan på individen och samhället.

Del 4 Resultat

I detta kapitel redovisas de resultat studien kommit fram till. Resultaten redovisas inte som ”fråga/svar” utifrån studiens frågeställningar, utan som en presentation av sportåret 2014 och Sportspegeln 2014. Studiens viktigaste uppgift; undersökningen av Sportspegelns kritiska innehåll, presenteras under egen rubrik. Resultatet redovisas tillsammans med tillhörande analys. Samtlig omnämnd teori och tidigare forskning i denna del har beskrivits i del 2.

Sportåret 2014

Under 2014 ägde två större sporthändelser rum, världsmästerskap (VM) i fotboll i Brasilien och olympiska vinterspel (OS) i Ryssland. Varje år förekommer flera större sporthändelser, det går inte att undkomma. Den enda påverkan dessa arrangemang kan tänkas ha på studiens resultat är att det eventuellt förekommer mer fotboll och vintersport detta år, än vad det gör under ett år då dessa mästerskap inte arrangeras. Omvänt skulle det exempelvis troligtvis förekommit mer friidrott ett år då det är olympiska sommarspel.

För att kringgå denna felkälla hade det varit fördelaktigt att göra studien över en fyraårs-period. Då hade man täckt in samtliga av de största sporthändelserna, då det som längst är fyra år mellan arrangemangen. Trots denna felkälla bör inte studiens resultat påverkas mer än i den utsträckning att man bör ha detta faktum i åtanke då man tar del av *vilka sporter* som förekommer i Sportspegeln 2014. Andelen kritiskt innehåll bör inte påverkas nämnvärt. En tanke är möjligtvis att det borde förekomma *mer* kritiskt innehåll under ett år då det arrangeras exempelvis VM i fotboll, då detta brukar anses vara det absolut största sportarrangemanget som finns. Mer om detta på sidan 16.

I samband med de olympiska vinterspelen arrangerades även Paralympics (handikappidrottens motsvarighet till OS) i vinterspel.

Svensk fotbolls högsta ligor, Allsvenskan och Damallsvenskan, har spelats som vanligt och svenska mästare blev Malmö respektive Rosengård. Även de två högsta ligorerna i ishockey, Svenska hockeyligan och Riksserien, avgjordes och svenska mästare säsongen 2013/2014 blev Skellefteå för herrar och Linköping för damer.

Under året har SM-veckan i vintersport arrangerats i Umeå och i sommarsport i Borås. Under en veckas tid genomförs årligen svenska mästerskap i en mängd olika idrotter i en och samma stad.

Svenskar som haft stora framgångar under året är bland andra Sarah Sjöström i simning, landslaget i längdskidor och damlandslaget i handboll. Sjöström började med att slå världsrekord i 50 meter fjärilsim under SM-veckan i Borås

och fortsatte sedan under EM i simning i Berlin med att ta sju medaljer, varav tre guld och fyra silver. Längdskidåkarna tog medaljer i en mängd olika distanser i OS i Sotji, Ryssland, och damlandslaget i handboll tog brons i EM efter att ha besekrat Montenegro.

Sportspegeln 2014

Samtliga avsnitt av Sportspegeln följer samma mönster. Avsnitten inleds med att presentera utdrag ur dagens innehåll. Denna presentation brukar ta en dryg minut. Presentationen har inte inkluderats i det studerade materialet i denna studie. Varje avsnitts avslutning kan se lite annorlunda ut, men avslutas alltid med att promota Lilla Sportspegeln som sänds samtidigt i Barnkanalen. Ibland innehåller avslutningen något som varit extra omtalat under veckan, till exempel ett videoklipp med sportanknytning som fått stor viral spridning. Avsnittens avslutning har inte heller inkluderats i studiens material.

Sporter

I sportspegeln under 2014 förekom sporter inom 52 olika kategorier. Mest tid fick fotboll med sina knappa sju timmar. Minst tid fick squash, bowling och vindsurfing med 25 sekunder vardera. Samtliga förekommande kategorier samt respektive tidsmängd redovisas i tabell 1.

Tabell 1. Förekommande sportkategorier i Sportspegeln 2014.

Sport	Andel	Sport	Andel
Fotboll	31,6 %	Skateboard	0,4 %
Ishockey	9,4 %	Fallskärmshoppning	0,4 %
Motorsport	5,9 %	Vattenskoter	0,4 %
Utförsåkning	5,5 %	Gotländsk femkamp	0,3 %
Längdskidor	4,8 %	Rullskidor	0,3 %
Handboll	4,8 %	Dragkamp	0,3 %
Golf	3,8 %	Futsal	0,3 %
Friidrott	3,6 %	Volleyboll	0,3 %
Hästsport	3,2 %	Segling	0,3 %
Simning	3,2 %	Triathlon	0,2 %
Tennis	2,8 %	Backhoppning	0,1 %
Ej definierbart	2,7 %	Kanot	0,1 %
Cykel	2,4 %	Schack	0,1 %
Basket	2,0 %	Diskgolf	0,1 %
Skidskytte	1,8 %	Badminton	0 %
Handikappidrott	1,1 %	Bordtennis	0 %
MMA	1,0 %	Baseball	0 %
Orientering	1,0 %	Am. fotboll	0 %
Bandy	0,9 %	Skidororientering	0 %
Gymnastik	0,9 %	Rodd	0 %
Övrig kampsport	0,9 %	Rugby	0 %
Innebandy	0,6 %	Rodel	0 %
Boxning	0,6 %	Skotercross	0 %
Curling	0,6 %	Squash	0 %
Konståkning	0,5 %	Bowling	0 %
Skridskor	0,5 %	Vindsurfing	0 %
Totalt			100 %

Kommentar: De sporter som har 0 % förekommer i Sportspegeln men med mindre än 0,1 %.

Vad gäller tabell 1, så innehåller...

Kategorin "motorsport" formel 1, formel 3, DTM, STCC, rally, rallycross, speedway, enduro och roadracing.

Kategorin "utförsåkning" innehåller samtliga alpina grenar samt freestyle.

Kategorin "hästsport" innehåller trav, hästhoppning, dressyr och fälttävlan.

Kategorin "cykel" innehåller landsvägscykel och mountainbike.

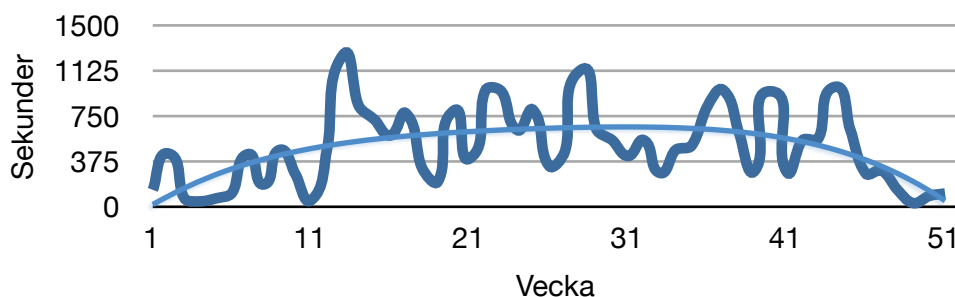
Kategorin "övrig kampsport" innehåller taekwondo och jujutsu.

Kategorin "handikappidrott" innehåller curling, kälkhockey, längdskidåkning, simning samt generellt innehåll kring Paralympics.

Kategorin "ej definierbart" innehåller generellt innehåll kring vinter-OS och sommar-OS. Samtligt innehåll i kategorin "ej definierbart" är bedömt vara sådant som behandlar sportvärldens negativa inverkan på samhället och återfinns därför under rubriken *Det kritiska innehållet*.

Den i särklass vanligast förekommande sporten i Sportspegeln 2014 var som tidigare nämnts fotboll. Hela 31,6 procent av det totala innehållet handlade om fotboll. En möjlig förklaring till den stora mängden fotboll skulle kunnat vara fotbolls-VM. Diagram 1 visar dock att mängden fotboll inte skiljer sig nämnvärt åt under fotbollssäsongen. Detta visar på att fotbolls-VM troligen inte påverkar mängden fotbollsinnehåll i Sportspegeln – om fotbolls-VM inte arrangerats hade platsen fyllts med annan fotboll. Diagrammets högsta punkt, vilken går att se i diagram 1 som toppen efter vecka 11, är dödsmisshandeln av en fotbollssupporter i Helsingborg i samband med den allsvenska fotbollspremiären.

Diagram 1. Mängden fotboll i Sportspegeln 2014

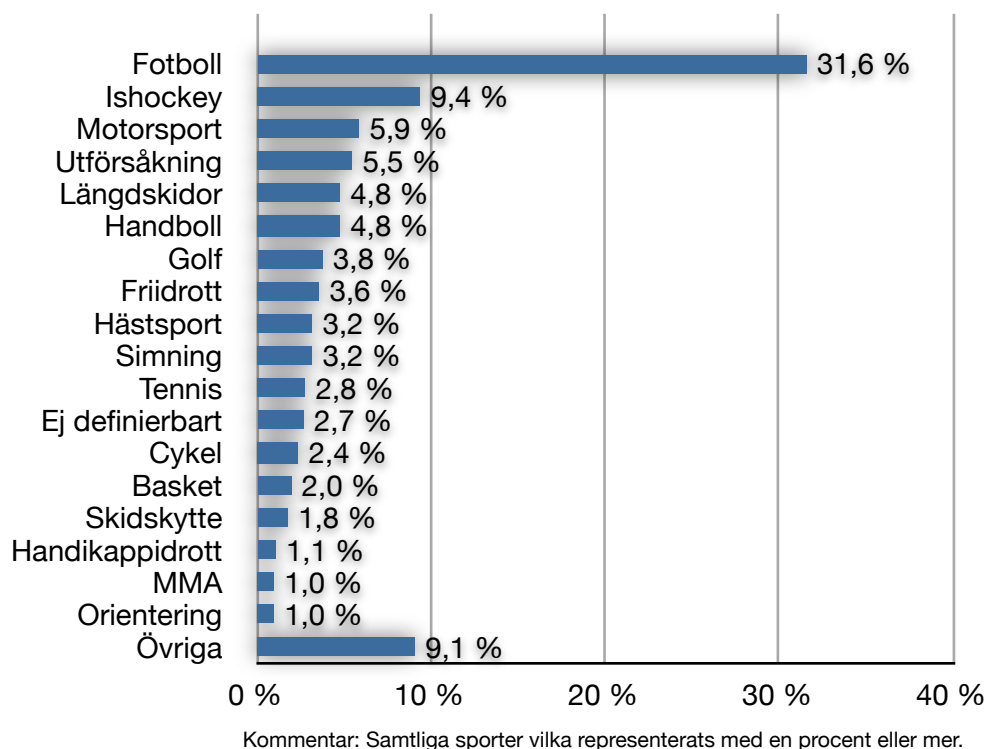

I Sportspegeln 2014 förekommer det en betydligt mindre andel fotboll än vad det generellt sett gör i internationella medier. I ISPS framgick det att 46 procent av innehållet handlar om fotboll. Troligtvis beror detta på att det i Sverige utövas en större mängd *olika* sporter än vad det görs generellt sett i övriga världen, vilket medför att fler sporter också konkurrerar om platsen i media.

Den näst vanligast förekommande sporten är ishockey. Ishockey utgör 9,4 procent av innehållet i Sportspegeln 2014, se diagram 2. Mängden ishockey är trots det ändå bara en tredjedel av mängden fotboll.

Enligt Wallins studie har fotboll varit den största sporten de senaste 100 åren. Ishockey har legat på andra plats sedan 1965 då den övertog platsen från friidrott. Friidrott är för övrigt en av de sporter som fått mindre utrymme i Sportspegeln 2014 jämfört med Wallins senast undersökta år. 1995 låg friidrotten på en tredjeplats, för att 19 år senare ligga på en åttonde plats i denna studie.

Diagram 2. De vanligaste sporterna

På tredje plats återfinns istället motorsport. Motorsport upptar 5,9 procent av utrymmet i Sportspegeln 2014, se diagram 2. Bilsport och motorcykel upptog historiskt sett ungefär tre procent av innehållet i varje undersökt årtionde i Wallins studie. Mängden motorsport är alltså dubbelt så stor i Sportspegeln 2014 som mängden i dagstidningarna i Wallins studie. Det verkar osannolikt att tro att skillnaden skulle bero på mediaslaget och att det i så fall skulle förekomma mer motorsport i tv än i press. Skillnaden beror nog snarare på den tekniska utvecklingen, vilken gjort att motorsporterna växt i omfattning. Bevakningen av motorsport har troligtvis ökat sedan Wallins studie.

Vilka sporter som bevakas flitigast kan närmast härledas till de sporter där Sverige är som mest framgångsrika. Inom samtliga sporter som ligger i topp mängdmässigt i Sportspegeln 2014 har Sverige åtminstone någon framgångsrik profil. Det är först när man börjar komma nedåt cykel på trettionde plats (se tabell 1) som det inte längre är lika tydligt med framgångsrika profiler. Skidskytte är ett bra exempel på en sport vilken var vanligt förekommande i medierna för några år sedan, men som nu har bara ligger på femtonde plats då Sverige inte är lika framgångsrika nu som då.

Även i olika delar inom sporterna märks skillnaden i om Sverige har någon framgångsrik utövare eller inte. Hade till exempel inte fotbollsspelaren Zlatan Ibrahimovic spelat i Paris Saint Germain, hade svensk media troligtvis inte

bevakat fransk fotboll i samma utsträckning. Hade inte ishockeymålvakten Henrik Lundquist varit så pass framgångsrik i New York Rangers som han är, hade man inte bevakat deras matcher med samma intresse som man nu gör.

Det mest framstående exemplet på sportbevakningens relation till framgång är väl Björn Borgs storhetstid, vilken avspeglas i Wallins studie år 1975, då tennis stod för hela tolv procent av innehållet. Motsvarande siffra i Sportspegeln 2014 är 2,8 procent.

Andelen handikappidrott i Sportspegeln 2014 är drygt en procent. Hur stor är andelen handikappidrott ett år då det inte arrangeras Paralympics?

Herr- och damidrott.

Sportinnehållet har genom tiderna dominerats av män och gör det även i Sportspegeln 2014. Dominansen är inte så total som i Wallins studie eller som internationellt i ISPS, men är ändå mycket påtaglig. I Sportspegeln handlar två tredjedelar av innehållet om herridrott och en tredjedel om damidrott, om man delar kategorin där både herr- och damidrott förekommer lika (se diagram 3).

Skillnaden mot hur bevakningen ser ut internationellt beror, troligtvis, bland annat på att det är fler kvinnor som idrottar i Sverige sett till folkmängd än i övriga världen generellt. En annan del av förklaringen finner man troligtvis i synen på kvinnan som idrottsutövare, vilken varierar mycket beroende på var i världen man befinner sig.

De tre vanligaste herridrotterna representerade i Sportspegeln 2014 är samma tre som i den totala representationen. Den vanligaste damidrotten representerad i Sportspegeln 2014 är, precis som för herrar, fotboll. På andra och tredje plats för damer är däremot utförsåkning och handboll, till skillnad mot herrarnas ishockey och motorsport.

Diagram 3. Könsfördelning

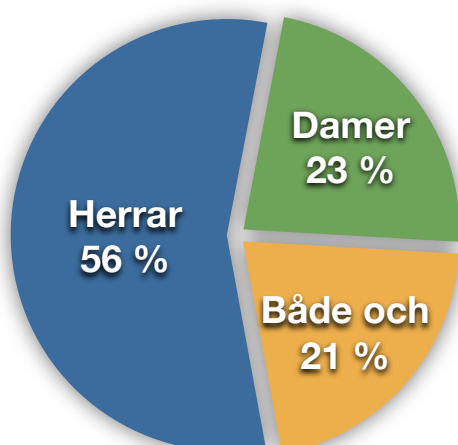

Diagram 4. Typ av innehåll

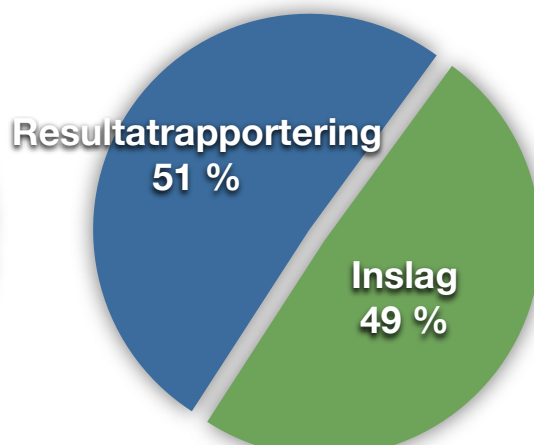

Diagram 5. Könsfördelning resultatrapportering

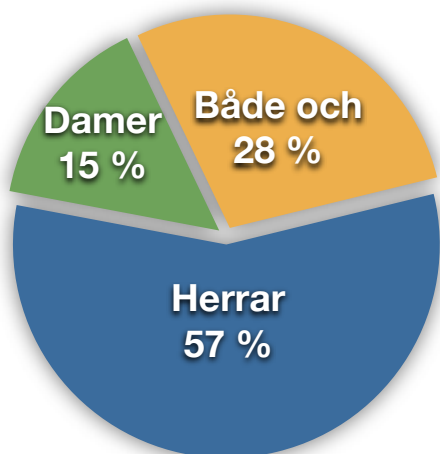
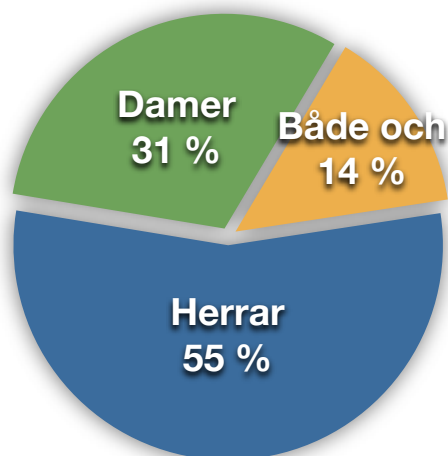

Diagram 6. Könsfördelning inslag

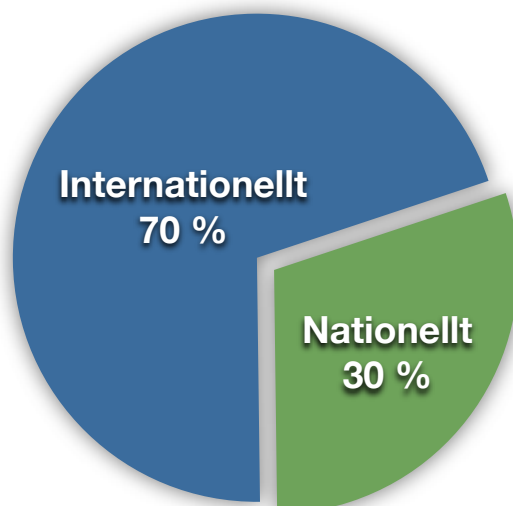

I Sportspegeln 2014 är det ungefär lika mycket resultatrapportering som det är inslag (se diagram 4). Diagram 5 visar att andelen damer som utgör huvudaktör i Sportspegelns resultatrapportering endast är 15 procent. I Sportspegelns *inslag* är däremot andelen damer den dubbla (se diagram 6), medan andelen herrar ligger på ungefär samma andel i båda kategorierna. På liknande sätt konstaterades det i Wallins studie att det historiskt sett var vanligare med kvinnor på bilderna än vad det var med kvinnor i texterna. Förklaringen till skillnaden i Sportspegeln kan möjligtvis vara att inslag och reportage inte är beroende av tävlingsresultat. Det krävs alltså inte alltid stor framgång i en sport för att kunna göra ett inslag eller ett reportage, medan det oftast krävs dito för att vara värt att rapportera resultat.

Geografi

70 procent av innehållet i Sportspegeln har i denna studie bedömts vara internationellt (se diagram 7). För att se definition på nationellt och internationellt, se *Del 3 metod*. Den stora mängden internationellt innehåll går emot de klassiska kriterierna för nyhetsvärdering som säger att en händelse ska

Diagram 7. Geografisk fördelning

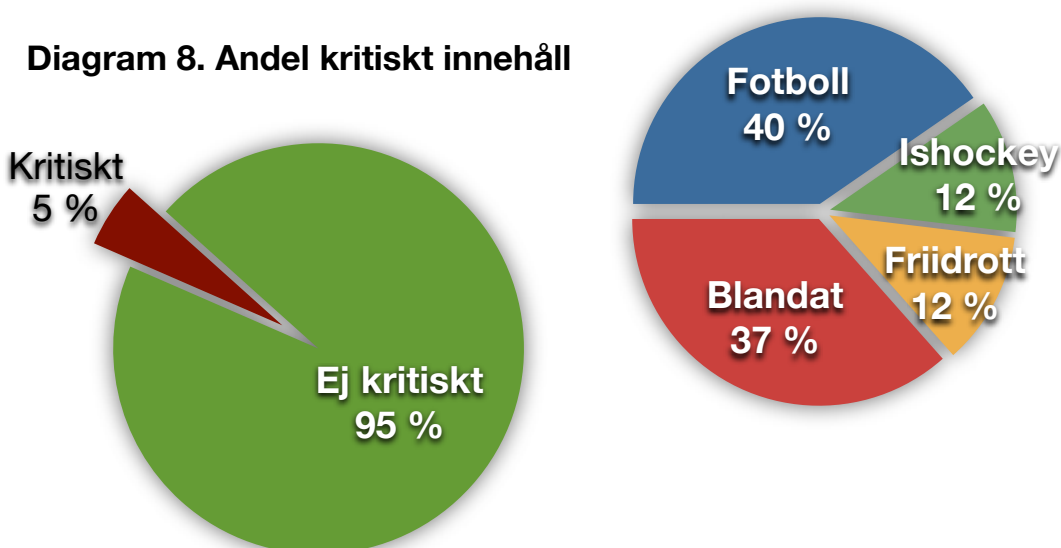
vara lokal för att bli en nyhet väl värd att publicera. Det internationella innehållet är internationellt rent geografiskt, men är ofta nationellt på det personliga planet – innehållet har oftast en idrottsutövare från Sverige i fokus. Anledningen till att man trots kriteriet om lokal geografisk förankring väljer att ha mestadels internationellt innehåll kan härledas till principen om elitcentrering. Innehållet handlar oftast om de allra mest framgångsrika. Och eftersom vi i Sverige har så pass många framgångsrika internationellt, blir även innehållet i Sportspegeln i huvudsak internationellt.

Det kritiska innehållet

Andelen innehåll i Sportspegeln under 2014 som behandlar sportvärldens negativa inverkan på individen och/eller samhället utgör fem procent av den totala mängden (se diagram 8). Av detta innehåll handlar 40 procent om fotboll, tolv procent om ishockey, tolv procent om friidrott och 37 procent har

Diagram 9. Fördelning av kritiskt innehåll

Diagram 8. Andel kritiskt innehåll

blandat innehåll (se diagram 9). Det blandade innehållet består oftast av sådant som berör de olympiska spelen.

Mängden kritiskt innehåll i Sportspegeln är alltså mindre än de åtta procent i ISPS som handlade om olika aspekter på ekonomi, etik, doping, sociala frågor, könsfrågor och miljö i ett sportperspektiv – vilka troligtvis många gånger berörde sportvärldens negativa inverkan på individen och/eller samhället.

De fem procenten kritiskt innehåll är fördelat på elva tillfällen, på allt från en och en halv minut till dryga elva minuter. Dessa tillfällen är:

Vecka

2. Problem för lokalbefolkningen i samband med byggnationer inför fotbolls-VM i Rio de Janeiro, Brasilien. 330 sek
8. Ishockeyspelaren Nicklas Bäckström testad positiv för doping. 445 sek
9. Konflikten mellan Ryssland och Ukraina påverkar Paralympics. 40 sek
13. Dödsmisshandeln av en fotbollssupporter vid den allsvenska premiären. 675 sek
14. Fortsättning på dödsmisshandeln. 300 sek
22. Qatar mut-anklagat inför fotbolls-VM 2022. 90 sek
22. Fotbolls-VMs negativa påverkan på Rio de Janeiro. 270 sek

- 30. Problem med förorenat vatten i Rio de Janeiro inför OS 2016. 670 sek
- 44. Kvinna dömd i Iran för att ha tittat på idrott. 90 sek
- 46. Kritik mot IOKs krav på den som vill arrangera OS. 305 sek
- 49. Sprintern Justin Gatlin ifrågasätts efter att ha varit dopad. 440 sek

Nedan beskrivs innehållet i tre av de enligt ovan kritiska tillfällena:

Vecka 30 – Inför OS i Rio de Janeiro, Brasilien, uppmärksammas problem med förorenat vatten i Guanabarakukten med ett 670 sekunder långt reportage. Reportaget inleds med att påtala de praktiska problemen med omkringflytande sopor i vattnet när segel- och roddtävlingarna skall hållas, men övergår ganska snart i hur föroreningarna påverkar lokalbefolkningen. Man frågar lokalbefolkningen om de tror att problemen kommer att åtgärdas inför OS med en långsiktig lösning, för att i det långa loppet vara till gagn även för dem och inte bara för idrottarna. De tillfrågade svarar att de är rädda för att det bara blir en tillfällig lösning, som tillfälligt löser problemet med omkringflytande sopor under OS men som inte åtgärdar föroreningarna.

Vecka 44 – Uppföljning på den kvinna som i Iran greps när hon skulle gå och titta på en volleybollmatch och som nu dömts till ett års fängelse. Det 90 sekunder långa telegrammet lästes upp direkt från studion tillsammans med bilder från rättegången.

Vecka 49 – Ett 440 sekunder långt reportage om sprintern och OS-guldmedaljören Justin Gatlin som två gånger dömts för doping och flera år varit avstängd, men som ändå får fortsätta idrotta. Reportaget har sin grund hemma hos Gatlin som då ifrågasätts med om han själv tycker det är riktigt att han får fortsätta, vilket han tycker då han påstår sig vara oskyldig. Reportaget avslutas med att läkaren och anti-dopingprofilen Arne Ljungqvist ger sin bild av hur det borde gå till efter att en idrottare testats positivt för doping. Ljungqvist menar att regelverket i Gatlins fall säger att han får fortsätta, men att det kan ifrågasättas om det verkligen är rätt.

Inget av de tolv tillfällena med kritiskt innehåll uppfyller Nils Hansons kriterier på vad ett regelrätt gräv ska innehålla. Generellt sett kan man konstatera att Sportspegelns kritiska innehåll 2014 inte innehåller någon tyngre kritik mot sportvärlden. Det är sällan som det kritiska innehållet enbart omfattar kritik mot hur sportvärlden påverkar individen och/eller samhället, utan belyser oftast även hur det påverkar själva idrottsutövandet.

Del 5 Slutsats

Detta sista kapitel sammanfattar vad som till synes blir en nyhet i Sportspegeln 2014, samt diskuterar problematiken kring den mycket låga andelen kritiskt innehåll. Avslutningsvis ges förslag på fortsatt forskning.

Vad blir en nyhet i Sportspegeln?

Efter att ha studerat 51 avsnitt av Sportspegeln har jag fått en ganska tydlig bild av dess innehåll. Vad som vanligtvis förefaller bli en nyhet i Sportspegeln har sin grund i de klassiska kriterierna för nyhetsvärdering, men med viss modifikation:

Händelsen...

1. Handlar om en herridrott, gärna fotboll
2. Berör det idrottsliga utövandet
3. Är internationell men berör publiken kulturellt
4. Har en svensk kändis i fokus
5. Handlar om en stor händelse, gärna ett mästerskap
6. Avviker inte för mycket från det normala
7. Är viktig och relevant – för den trogna publiken
8. Rör enskilda personer eller lag
9. Kritiserar inte sportvärlden

Den största delen av innehållet i Sportspegeln 2014 handlar om herridrott och främst om fotboll. Det är sällan innehållet fokuserar på något annat än det idrottsliga utövandet. Något som hade varit intressant att se vore ett reportage om livet efter idrottskarriären, men den typen av innehåll förekommer inte i Sportspegeln 2014.

Innehållet berör oftast idrottare verksamma på internationell nivå, med undantag för de högsta svenska ligorna i fotboll och ishockey. Innehållet har en stark elitcentrering, främst på svenska stjärnor.

Stora idrottshändelser så som VM och OS tar mycket utrymme i Sportspegeln 2014. Innehållet ska vara intressant för den trogna publiken och inte avvika från det normala för mycket – de största sporterna ska vara vanligast förekommande.

Innehållet får gärna handla om enskilda idrottsutövare eller lag och deras framgångar. Innehållet ska däremot inte handla om de oegentligheter som ibland döljer sig bakom framgången.

En kritisk slutdiskussion

Evan Weiner, en amerikansk journalist, har sagt att "demokratin förtjänar mer än en låda poäng när det kommer till sportbevakning".³⁸ Public service-journalistik har en undersökande uppgift och jag har, precis som Weiner, svårt att tänka mig många fler områden som behöver granskas mer i dagens samhälle än sportindustrin. För det är vad det är – en industri. Sporten har en central plats i det moderna samhällslivet och lockar stora rikedomar från fans, annonsörer och enskilda länder. Länder som egentligen inte har råd bygger nya arenor och arrangerar stora mästerskap, så som VM och OS – på lokalbefolkningens bekostnad. Sociala problem som droganvändning, våld och spel har ofta starka samband med sport.³⁹

Trots detta är inte granskning en del av sportjournalistikens tradition. Bara två gånger har Guldspaden tilldelats gräv om sport. Och ingen av gångerna har det varit sportjournalister som grävt.

Orsakerna till så lite fokus på ett område med så mycket foder för missförhållanden är svåra att förstå. En del menar att publiken inte vill ha granskande sportjournalistik, att de inte vill se vad deras stora intresseområde har för negativ påverkan. De vill inte skita ner den del i livet som står för underhållning och gemenskap. Men tänk om man tänkte så om alla nyheter – att man bara skulle rapportera om det som är bra i samhället – hur skulle demokratin överleva då? Ibland måste man rapportera även om det som publiken inte vet om att de behöver veta och om det som svider.

En annan orsak kan vara sportjournalisternas inställning till den egna yrkesrollen. Även om Nils Hanson menar att vem som helst kan gräva, är en förutsättning att man *vill* gräva. I andra studier har sportjournalister kritiserats för att utöva "hejacksjournalistik", att man saknar initiativet att ens upptäcka berättelser om oegentligheter, på grund av risken att skada sin relation med idrottsutövarna och idrottsorganisationerna.

Den främsta anledningen till den låga andelen kritisk sportjournalistik tror jag ändå kan sammanfattas i följande illustration;

Du är på kalas och efter maten bjuds det på tårta. Du måste ta en liten bit, även om du egentligen inte får plats med mer – annars tycker de andra gästerna att du är konstig. Samtidigt kan du inte ta för stor bit, tårtan ska ju räcka till alla. Tricket är alltså att ta en lagom stor bit.

En lagom stor bit kritiskt innehåll av tårtan tycker Sportspegeln är fem procent. Då har man tillgodosett dem som vill att sportvärlden kritiseras, samtidigt som man inte inkräktar för mycket på de trogna sportentusiasterna som vill slippa se idrottens baksidor. Varför tårtbiten av Sportspegeln inte är större beror alltså på att det inte är fler som är tårtsugna och vill ha mer kritiskt innehåll. Det är åtminstone inte tillräckligt många som vågar *säga* att de vill ha mer.

Avslutningsvis: Om du vet med dig att du inte har rent mjöl i påsen, är verksam inom sportvärlden och det ringer på dörren – så behöver du inte vara orolig om det är en sportjournalist från Sportspegeln som står där. Herr Sport gräver nämligen inte.

³⁸ Weiner 2003

³⁹ Kenney & Keith 2008

Fortsatt forskning

- Sportspegeln i historien. Gör samma studie som denna men med ett urval som sträcker sig över en längre tidsperiod. Går utvecklingen framåt?
- En kvalitativ analys av Sportspegelns kritiska innehåll. Använd de i denna studie redovisade kritiska tillfällena för en kvalitativ analys.
- SVT ska ha förändrat Sportspegelns innehåll till 2015, mer reportage och mindre resultat – har det blivit mer kritiskt innehåll också?
- Vad vill publiken ha? Vill man ha mer granskande sportjournalistik?
- Vad tycker (sport)journalisterna? Ingår granskning i sportjournalisternas uppdrag?

Referenser

Esaiasson P., Gilljam M., Oscarsson H., Wängnerud L. *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad* Stockholm 2012

expressen.se *Klart: Så förändrar SVT "Sportspegeln"* 2015
Hämtad 10 maj 2015 från expressen.se/sport/klart-sa-forandrar-svt-sportspegeln

Hanson N. *Grävande journalistik* Stockholm 2009

Horky T. Nieland J. *The international Sports Press Survey 2011* Köln 2011
Hämtad 10 maj 2015 från http://www.playthegame.org/fileadmin/image/PTG2011/Presentation/PTG_Nieland-Horky_ISPS_2011_3.10.2011_final.pdf

Hvitfeldt H. *Nyheterna och verkligheten, byggstenar till en teori* Kålleröd 1989

Kenney R., Keith S. *Investigative reporting on sports: A missed opportunity for Habermasian discourse?* Clemson 2008

Leifby M. *Sportjournalister, gå i Josefssons fotspår* 2013
Hämtad 10 maj 2015 från <http://www.aftonbladet.se/sportbladet/kronikorer/marcusleifby/article16428318.ab>

mms.se

Nilsson Å. *Kvantitativ innehållsanalys i Metoder i kommunikationsvetenskap*
Ekström M., Larsson L. (red.) s. 119-153 Lund 2010

Nord L., Strömbäck J. *Medierna och demokratin* Lund 2012

Thomsen D. *"Sportjournalistiken inte lika bra på att gräva"* Dagens media
Hämtad 10 maj 2015 från <http://dagensmedia.se/nyheter/tv/article3648826.ece>

Riksidrottsförbundets verksamhetsberättelse 2013

SOU 1995:37 s. 56

Spelregler for Press TV Radio, 2001, s. 7

svt.se *Det här är Public service*
Hämtad 10 maj 2015 från svt.se/omsvt/fakta/public-service/det-har-ar-public-service

svt.se/sportspegeln

Wallin U. *Sporten i spalterna* Kungälv 1998

Weiner, E. *The importance of sports journalism in today's world*, The Sport Digest 2003
Hämtad 10 maj 2015 från <http://thesportdigest.com/archive/article/importance-sports-journalism-todays-world.html>

Wiik J. *Journalism in transition, the professional identity of swedish journalists* Göteborg 2010

Bilaga I. Kodschema

V1 Avsnitt: _____

V2 Typ
 1 Resultatrapportering _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____
 2 Inslag _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____

V3 Kön
 1 Män _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____
 2 Kvinnor _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____
 3 Både och _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____

V4 Geografi
 1 Nationellt _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____
 2 Internationellt _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____

V5 Kritiskt
 1 NEJ _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____
 2 JA _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____

V6 Sport/innehåll

_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____

V7
 Längd _____ 1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____ 6 _____ 7 _____ 8 _____

Bilaga 2. Wallins sporter

TABELL 6:1 Andel utrymme för olika idrottsgrenar i de sju dagstidningarna under perioden 1895-1995.

	1895	1905	1915	1925	1935	1945	1955	1965	1975	1985	1995
Fotboll	0	0	53	21	28	24	31	40	31	32	27
Ishockey	0	0	0	0	0	2	3	12	12	14	22
Friidrott	2	3	6	15	13	13	9	7	3	2	7
Tennis	0	0	0	3	2	1	2	1	12	5	6
Handboll	0	0	0	0	1	5	5	4	3	2	4
Trav	5	0	3	2	2	3	0	4	4	4	4
Bandy	0	0	3	4	6	4	6	5	4	4	3
Skidor	2	3	7	2	6	7	5	4	5	4	3
Bilsport	2	2	2	2	2	0	2	1	3	2	2
Basket	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3
Golf	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Bordtennis	0	0	0	0	0	1	1	0	4	2	1
Orientering	0	0	0	0	1	4	2	2	3	1	1
Cykel	12	2	0	4	2	4	2	1	0	4	1
Skridsko	0	3	1	1	1	6	6	2	0	0	0
Skytte	29	11	6	8	2	2	0	1	1	0	0
Brottning	5	0	2	4	7	2	2	1	1	1	0
Boxning	0	0	1	10	6	5	5	4	1	4	0
Galopp	7	0	0	3	1	0	0	1	0	0	0
Segling	3	4	7	3	1	1	1	0	1	0	1
Konståkning	0	6	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Motorcykel	0	0	0	2	1	1	2	1	1	1	0
Ridsport	23	5	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Simning	0	0	0	0	1	1	2	1	1	1	0
Bowling	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	0
Gång	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
Gymnastik	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Alpint	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	0
Kanot	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Badminton	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Blandade	10	59	4	9	9	12	7	5	4	2	4
Övriga	0	3	4	6	6	6	4	1	3	3	7
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N-tal	660	1961	4388	15952	50578	56227	72750	99414	107061	147673	150678

Kommentar: N-talet anger antal spaltcentimeter sport i de sju tidningarna sammanlagt under de tre veckor per år som analyserats, exklusive trav- och fotbollstips samt resultat-böcker och texter som inte handlar om någon idrottsgren. Observera att notismaterialet inte heller ingår i tabellen.
I tabellen ingår samtliga grenar som vid något måttillfälle uppnådde en procent eller mer av det samlade sportutrymmet.

Bilaga 3. Wallins ämnen

TABELL 6:3 Ämnesområden i sportartiklarna under perioden 1895-1995 i sju svenska dagstidningar. Andelar i procent av antalet artiklar.

Ämnesområde	1895	1905	1915	1925	1935	1945	1955	1965	1975	1985	1995
Tävling	62	56	60	48	44	43	44	49	27	29	24
Blandat	4	7	1	3	5	5	5	4	19	22	25
Förhands	19	26	20	30	28	27	24	18	19	13	10
Aktivas kommen.	0	0	0	0	1	2	3	4	5	7	6
Personfakta	0	0	0	0	1	1	1	2	2	4	5
Spelarövergång	0	0	0	0	1	1	2	1	2	2	4
Laguttagning	0	0	2	2	4	4	4	5	3	3	3
Skador/bråk/missh.	0	0	1	3	2	2	2	3	4	4	6
Doping/mutor mm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Klubb/organis.	8	5	6	2	2	4	3	2	3	2	2
Tips/resultatbörs	0	0	0	2	4	4	4	7	8	7	8
Träning/uppladdn.	4	2	1	1	2	1	3	2	2	1	1
TV-förhands	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
Övrigt	4	4	9	7	6	6	5	2	6	5	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

I tabellen ingår inte notiserna.

Blandat innebär framför allt en blandning av tävling och aktivas kommentarer, uppladdn= uppladdning inför tävling/match, organis= idrottens organisation mm, klubb= klubbverksamhet, årsmöten etc.

Kategorin Övrigt omfattar tipsutdelning, firande, prisutdelning, kommunalt o statligt stöd, juridik och regler samt huliganism.